



A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	Babeș–Bolyai Tudományegyetem
1.2 Kar	Bölcsészettudományi Kar
1.3 Intézet/Tanszék	Magyar Irodalomtudományi Intézet
1.4 Szakterület	Nyelv és irodalom
1.5 Képzési szint	Alapképzés
1.6 Szak / Képesítés	Magyar nyelv és irodalom

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve	LLM3010 Összehasonlító irodalom 1 (Az irodalomtörténet társadalom- és eszméletörténete)						
2.2 Az előadásért felelős tanár neve	Vaderna Gábor						
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve	Vaderna Gábor						
2.4 Tanulmányi év	II. MB+M M	2.5 Félév	3.	2.6. Az értékelés módja	vizsga	2.7 A tantárgy típusa	Kötelező, alaptantárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1 Heti óraszám	4	melyből: 3.2 előadás	2	3.3 szeminárium/labor	2
3.4 A tantervben szereplő összóraszám	56	melyből: 3.5 előadás	28	3.6 szeminárium/labor	28
A tanulmányi idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					13
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					13
Szemináriumok / házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása					12
Konzultáció					2
Vizsgák					2
Más tevékenységek:					0
3.7 Egyéni munka össz-óraszám	42				
3.8 A félév össz-óraszám	98				
3.9 Kreditszám	4				

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	•
4.2 Kompetenciabeli	•

5. Feltételek

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	• előadóterem, vetítő, laptop, hangszórók
5.2 A szeminárium / labor lebonyolításának feltételei	

6. Elsajátítandó kompetenciák



Szakmai kompetenciák	C1.1 Definirea conceptelor, identificarea și exemplificarea limbajului specific literaturii comparate; cunoașterea unor metode de analiza specifice studiului interdisciplinar al științelor umaniste. C1.2 Descrierea conceptelor, perspectivelor și metodelor utilizate în filozofia artei și în teoria literară contemporană. C 1.3. Aplicarea conceptelor provenite din filozofia artei și investigarea dinamică a fenomenelor literare/culturale. Relationarea discursului literar cu discursul cultural, în general, dar și cu cel filozofic. C 1.4. Abordarea critică a ideilor și orientărilor teoretice în studiul literaturii. C1.5. Elaborarea unui discurs oral/scriș complex, bogat lexical și sintactic, articulat precis din punct de vedere logic, pe o temă de literatură comparată.
Általános kompetenciák	CT1 Utilizarea componentelor domeniului limba și literatură, în deplină concordanță cu etica profesională. CT2 Relationarea în echipă; comunicarea interpersonală și asumarea de roluri specifice.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	Az irodalomtörténet művelői szeretnék „korszerű” szempontok, „kurrens” elméletek mentén dolgozni. Nincs ez másként természetesen a magyar irodalomtörténet-írásban sem. Elméletek jönnek-mennek, elméleti reflexiók hol jobban, hol kevésbé átgondoltan hatják át a tudomány művelését. Az előadássorozat annak a kérdésnek ered nyomába, hogy miként alakult ki a történetiség modern felfogása, milyen kísérletek történetek a 19. és a 20. században a megújítására, s milyen kihívásokkal néz szembe manapság. Az előadások bemutatják az egyes elméletek eszme- és társadalomtörténeti hátterét, s különös figyelmet fordítanak a tudásáramlás folyamatára, a közép- és kelet-európai, valamint a magyar adaptációs kísérletekre.
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	<i>Az első félévben</i> a nagyobb iskolák általános jellemzőit nézzük át. Az egyes előadások alkalmával átnézzük a nemzetközi és a magyar irodalomtudomány adott területen elért eredményeit.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezető: miképp lehet kutatni a tudományt?	előadás	
2. A kora újkor tudomány: historia litteraria	előadás és szövegelemzés	
3. Historizmus	előadás és szövegelemzés	
4. Pozitivizmus	előadás és szövegelemzés	
5. Szellemtudomány	előadás és szövegelemzés	
6. Marxizmus	előadás és szövegelemzés	
7. Kora újkor irodalom kutatása a 20. század második felében	előadás és szövegelemzés	
8. A 18–19. századi irodalom kutatása a 20. század második felében	előadás és szövegelemzés	
9. A 20. századi irodalom kutatása a 20. század második felében	előadás és szövegelemzés	
10. Kulturális antropológia és kritikai kultúrakutatás	előadás és szövegelemzés	
11. A világirodalom története	előadás és szövegelemzés	
12. Feminizmus és gender studies	előadás és szövegelemzés	
13. Digitális bölcsészet	előadás és szövegelemzés	
14. Összegzések és konklúziók	előadás és szövegelemzés	
<u>Irodalom:</u> Az egyes problémákhoz tartozó forrásokat nem kell elejétől-végéig elolvasni, hanem azokban tájékozódni kell a felépítésről, korszakolásról. Historia Litteraria Források:		



BOD Péter: *Magyar Athénas*, 1766. [szerkezet]
WALLASZKY Pál: *Conspectus...*, 1808. [szerkezet]
PÁPAY Sámuel: *A magyar irodalom eszmérete*, 1808. [szerkezet]

Szakirodalom:

TÜSKÉS Gábor: Az irodalomtudomány és -kritika XVIII. századi történetéhez. Konceptiók, módszerek, kutatási lehetőségek, in: *Historia litteraria a XVIII. században* (szerk. CSÖRSZ Rumen István – HEGEDÜS Béla – TÜSKÉS Gábor), Budapest: Universitas (Irodalomtudomány és kritika), 2006, 15–42.

Ajánlott szakirodalom:

FRANCES A. YATES: *The Art of Memory*, London: Routledge, 1966.

Historizmus

Források:

HANDBUCH der ungarischen Poesie, 1828. [szerkezet]
TOLDY Ferenc: A magyar költészet története az ősidőktől Kisfaludy Sándorig, 1867². [szerkezet]
TOLDY Ferenc: A magyar nemzeti irodalom története a legrégibb időktől a jelenkorig rövid előadásban, 1872³. [szerkezet]

Szakirodalom:

DÁVIDHÁZI Péter: *Egy nemzeti tudomány születése. Toldy Ferenc és a magyar irodalomtörténet*, Budapest: Akadémiai – Universitas (Irodalomtudomány és kritika), 2004, 669–815.

Ajánlott szakirodalom:

Georg G. IGGERS: *A német historizmus* (ford. TELEGDY Bernát – GUNST Péter), Budapest: Gondolat, 1988.

Pozitivizmus és szellemtörténet

Források:

PINTÉR Jenő: *A magyar irodalom története a legrégibb időktől Bessenyei György fellépéséig*. 1–2. kötet, Budapest: Rényi Károly, 1909. [szerkezet]
PINTÉR Jenő: *A magyar irodalom története. Bessenyei György fellépésétől Kazinczy Ferenc haláláig 1772–1831*. 1–2. kötet, Budapest: A szerző kiadása, 1913. [szerkezet]
PINTÉR Jenő: *A magyar irodalom története. Tudományos rendszerezés*. 1–8. kötet, Budapest, 1930–1941. [szerkezet]
HORVÁTH János: *A magyar irodalom fejlődéstörténete*, 1908. (Az első, bevezető rész *A rendszerezés alapelvei* címmel)
[Megjelent többek között: *Horváth János irodalomtörténeti munkái I.*, Budapest: Osiris, 2005.] [FONTOS SZÖVEG]
SZERB Antal: *Magyar irodalomtörténet*, először: 1934. [szerkezet]

Szakirodalom:

KULCSÁR SZABÓ Ernő: *Történetiség – megértés – irodalom*, Budapest: Universitas, 1995, 34–55.
KULCSÁR-SZABÓ Zoltán: „Az alapviszony” Horváth Jánosnál és Thienemann Tivadarnál, in: *Szerep és közeg. Medialitás a magyar kultúratudományok 20. századi történetében* (szerk. OLÁH Szabolcs – SIMON Attila – SZIRÁK Péter), Budapest: Ráció, 2006, 40–56.
HAVASRÉTI József: *Szerb Antal*, Budapest: Magvető, 2019², 193–236. [az első kiadás vonatkozó fejezete is jó]

Ajánlott szakirodalom:

Leszek KOŁAKOWSKI: *The alienation of reason. A history of positivist thought* (ford. Norbert GUTERMAN), Garden City (N.Y.): Doubleday, 1968.

Marxista irodalomtudomány

Források:

A Spenót, elérhető itt: <https://mek.oszk.hu/02200/02228/html/> [szerkezet]
LUKÁCS György: *Tolsztoj és a realizmus fejlődése*, Budapest: Magvető (Gyorsuló idő), 1975.

Szakirodalom:

SZEGEDY MASZÁK Mihály: Kísérlet az újraértelmezésre. Az akadémiai irodalomtörténet, *Alföld*, 2001/5, 39–50.
SZÖRÉNYI László: Számvetés az előzményekkel. A hatkötetes irodalomtörténeti kézikönyv felépítéséről, *Literatura*, 2006/2, 206–210.
SZILÁGYI Márton: Sótér István és A magyar irodalom története, *ItK*, 2013/4, 422–431.
FRIED István: Egy lóverseny „arculatai” – Lukács György felől nézve, in: *Leírás. Elmélet, irodalom, kép* (szerk. HAJDU Péter – KÁLMÁN C. György – MEKIS D. János – Z. VARGA Zoltán), Budapest: Reciti (Reciti Konferenciakötetek 5.), 2019, 49–69.

Ajánlott szakirodalom:

Terry EAGLETON: *Marxism and literary criticism*, Berkeley (Calif.): University of California Press, 1976.

Irodalomtudomány a 20. század második felében

Források:



KULCSÁR SZABÓ Ernő: *A magyar irodalom története. 1945–1991*, Budapest: Argumentum (Irodalomtörténeti füzetek 130.), 1995². [szerkeszt]

BÍRÓ Ferenc: *A felvilágosodás korának magyar irodalma*, Budapest: Balassi, 2003⁴. [szerkeszt]

KERÉNYI Ferenc: *Pest vármegye irodalmi élete (1790–1867)*, Budapest: Pest Megye Monográfia Közalapítvány (Előmunkálatok Pest megye monográfiájához 3.), 2002. [szerkeszt]

A magyar irodalom története. 1–3. kötet (főszerk. SZEGEDY-MASZÁK Mihály), Budapest: Gondolat, 2007. online: <https://irodalom.oszk.hu/villanyспенot/> [szerkeszt]

Magyar irodalom (főszerk. GINTLI Tibor), Budapest: Akadémiai, 2010. online: <https://mersz.hu/> [szerkeszt]

Szakirodalom:

SZAJBÉLY Mihály: *A nemzeti narratíva szerepe a magyar irodalmi kánon alakulásában Világos után*, Budapest: Universitas, 2005, 44–62.

BENE Sándor – KECSKEMÉTI Gábor, Javaslatok egy új irodalomtörténet elvi alapvetéséhez és régi magyar irodalomtörténeti részének felépítéséhez, *Helikon*, 55 (2009), 201–225.

KECSKEMÉTI Gábor: Az MTA BTK Irodalomtudományi Intézetében elkészítendő magyar irodalomtörténet megalapozása, *Irodalomtörténeti Közlemények*, 118 (2014): 747–783.

Ajánlott szakirodalom:

Literatura, 2006/6.

Alföld, 2012/3.

Kulturális antropológia és kritikai kultúrakutatás

Szakirodalom:

David Chioni MOORE: Anthropology Is Dead, Long Live Anthro(a)pology: Poststructuralism, Literary Studies, and Anthropology's „Nervous Present”, *Journal of Anthropological Research*, Vol. 50, No. 4 (Winter, 1994), 345–365.

Stuart HALL: A kritikai kultúrakutatás két paradigmája (ford. GYURIS Norbert), *Helikon*, 51.1–2 (2005): 26–45.

Alan SINFIELD: A kulturális termelés elmélete (ford. SÁRI B. László), *Helikon*, 51.1–2 (2005): 59–72.

Ajánlott szakirodalom:

TAKÁTS József: Antropológiai látásmód és irodalomtörténet-írás, in: uő: *Ismerős idegen terep. Irodalomtörténeti tanulmányok és bírálatok*, Budapest: Kijárat, 2007, 29–54.

Világirodalom-történet

Szakirodalom:

Galin TIHANOV: Vajon a modern irodalomelmélet miért Közép- és Kelet-Európából ered? ford. SCHEIBNER Tamás, 2000, 2012/1–2, 76–91.

John NEUBAUER: A globalizáció otthon és a szomszédoknál kezdődik. Megjegyzések a *Közép-kelet-európai irodalmi kultúrák története* című munkához (ford. SÁRI B. László), *Helikon*, 60.4 (2014): 528–540.

David DAMROSCH: Világirodalom-történet felé, ford. VADERNA Gábor, *It*, 2014/3, 378–391.

Ajánlott szakirodalom:

Galin TIHANOV: Az irodalomtörténet jövője, ford. SCHEIBNER Tamás, *Korunk*, 2012/2, 49–54.

Lucia BOLDRONI: Összehasonlító irodalomtudomány a XXI. században Európából és az Egyesült Királyságból nézve (ford. BÚS Natália), *Helikon*, 60.4 (2014): 517–527.

Feminista irodalomtudomány és gender studies

Szakirodalom:

MENYHÉRT Anna: Saját hagyomány. Előszó, in: uő: *Női irodalmi hagyomány*, Budapest: Napvilág, 2013, 13–29.

Elaine SHOWALTER: A feminista irodalomtudomány a vadonban. A pluralizmus és a feminista irodalomtudomány (ford. KÁDÁR Judit), *Helikon*, 40.4 (1994): 417–442.

Ajánlott szakirodalom:

Sandra M GILBERT – Susan GUBAR: *The Madwoman in the Attic. The Woman Writer and the Nineteenth-Century Literary Imagination*, New Haven: Yale UP, 1979.

Gilbert & Gubar's The Madwoman in the Attic After Thirty Years (ed. Annette FEDERICO), Columbia: University of Missouri Press, 2009.

HORVÁTH Györgyi: Apokrif iratok: Gilbert és Gubar nőirodalomtörténet-írása, in: uő: *Nőidő. A történeti narratív identitásképző szerepe a feminista irodalomtudományban*, Budapest: Kijárat (Léda könyvek), 2007, 93–124.

8.2 Szeminárium / Labor

1. Szervezési kérdések, értékelés módja, munkamódszerek megbeszélése, hiányzások kérdése

Didaktikai módszerek

Megbeszélés, interaktív eljárások

Megjegyzések



2. Világirodalom, adaptáció, populáris kultúra	Megbeszélés, interaktív eljárások, műértelmezés	
3. Molière: Don Juan	Megbeszélés, interaktív eljárások, műértelmezés	Szükség van a szépirodalmi szövegre a tanórán
4. Byron: Don Juan	Megbeszélés, interaktív eljárások, műértelmezés	Szükség van a szépirodalmi szövegre a tanórán
5. Friedrich Schiller: Ármány és szerelem	Megbeszélés, interaktív eljárások, műértelmezés	Szükség van a szépirodalmi szövegre a tanórán
6. Gotthold Ephraim Lessing: Emilia Galotti	Megbeszélés, interaktív eljárások, műértelmezés	Szükség van a szépirodalmi szövegre a tanórán
7. Johann Wolfgang Goethe: Az ifjú Werther szenvedései	Megbeszélés, interaktív eljárások, műértelmezés	Szükség van a szépirodalmi szövegre a tanórán
8. Ulrich Plenzdorf: Az ifjú W. szenvedései	Megbeszélés, interaktív eljárások, műértelmezés	Szükség van a szépirodalmi szövegre a tanórán
9. Jane Austen: Bűszkeség és balítélet	Megbeszélés, interaktív eljárások, műértelmezés	Szükség van a szépirodalmi szövegre a tanórán
10. P. D. James: A halál jár Pemberleyben	Megbeszélés, interaktív eljárások, műértelmezés	Szükség van a szépirodalmi szövegre a tanórán
11. Mary Shelley: Frankenstein	Megbeszélés, interaktív eljárások, műértelmezés	Szükség van a szépirodalmi szövegre a tanórán
12. Federico Andaházi-Kasnya: A harmadik nővér	Megbeszélés, interaktív eljárások, műértelmezés	Szükség van a szépirodalmi szövegre a tanórán
13. Bram Stoker: Drakula	Megbeszélés, interaktív eljárások, műértelmezés	Szükség van a szépirodalmi szövegre a tanórán
14. Összegzés, szemináriumok megbeszélése, önértékelés	Megbeszélés, interaktív eljárások	

A kurzus témája a világirodalmi tudás áramlása. Az utóbbi évtizedekben élénk vita bontakozott ki arról a kérdésről, hogy miként áramlanak maguk a világirodalmi termékek, ennek milyen kulturális, intézményi és gazdasági feltételei vannak. A kurzus egy hagyományosabb kérdés felől néz vissza e kutatásokra: a témák-motívumok kulturális áramlása miként értelmezhető a világirodalmi térben és milyen társadalmi gyakorlatok kísérik azt.

Ajánlott szakirodalom:

Literatúra, 47.3 (2021):

- HITES Sándor: A világirodalom kortárs elméleteiből, 268–270;
- Marko JUVAN: A világirodalom kanonikussága és a nemzeti költők (ford. SZIRÁK Anna), 297–305;
- Galin TIHANOV: A világirodalom elhelyezkedése (ford. SZÉCSI Noémi), 271–284;



- Vladimir BITI: Ki csinál világot az irodalomból? Goethe Weltliteraturja és a globalizáció (részlet) (ford. SZÉCSI Noémi), 285–296;
- Alexander BEECROFT: Világirodalom kötőjel nélkül Az irodalmi rendszerek tipológiája felé (ford. HUDÁCSKÓ Brigitta), 306–318;
- HITES Sándor: A világirodalom protekcionista gazdaságpolitikáiról, 319–334.

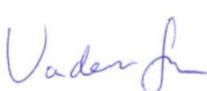
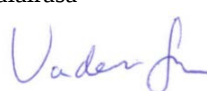
Sándor HITES: *Five Economies of World Literature*, Cambridge: Cambridge University Press, 2025.

9. A szakmai testületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

- A tantárgy tartalma összhangban áll a komparatiztika tantárgynak Európa bolognai rendszerű egyetemein oktatott, hasonló elnevezésű féléves tantárgyai tartalmával.

10. Értékelés

A tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Ennek aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Az előadások és a hozzájuk kapcsolódó irodalom anyagának ismerete	Írásbeli vizsga	50 %
10.5 Szeminárium	1. szemináriumi (órai) részvétel, aktív hozzájárulás a szövegértelmezésekhez	heti rendszerességgel benyújtott beadandók értékelése félév végi önértékelés	50%
10.6 Minimális követelmények			
• A kötelező irodalom elolvasása • Az előadások anyagának értő ismerete (vizsgatételek alapján) • Aktív, hozzájáruló részvétel a szemináriumi szövegértelmezésekhez			

A kitöltés időpontja	Az előadásért felelős tanár aláírása 	A szemináriumért felelős tanár aláírása 
Az intézeti jóváhagyás időpontja 2025.06.15.	Az intézetvezető aláírása 	
A dékáni jóváhagyás időpontja	A felelős dékánhelyettes aláírása	A kar pecsétje